Programma van maatregelen: Merelbeke - Lembergsesteenweg

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Gemotiveerd advies

Tot op heden werd reeds een bureauonderzoek (projectcode 2017A41) en een proefsleuvenonderzoek (projectcode 2017F45) uitgevoerd. Een perceel in het westen van het onderzoeksgebied kon tot op heden echter nog niet onderzocht worden, omdat de eigenaar van het perceel hiervoor geen toestemming geeft. Dit perceel is nog in gebruik als tuin. Bijgevolg dient dit bijkomend vooronderzoek te verlopen via een uitgesteld traject. Ook werden enkele kijkvensters ter hoogte van de aangelegde sleuven onvoldoende groot bevonden door het agentschap Onroerend Erfgoed om de aanwezige sporenclusters te kunnen interpreteren. Deze kijkvensters dienen daarom nog uitgebreid te worden.

Er wordt voor gekozen de bijkomende kijkvensters in de zone waar reeds proefsleuven werden aangelegd op hetzelfde moment aan te leggen als de proefsleuven en kijkvenster(s) in de zone die nog niet kon onderzocht worden aan de hand van proefsleuven. Hierdoor ontstaat het beste beeld van de archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied en kunnen er nog bijkomende kijkvensters aangelegd worden in de reeds door middel van proefsleuven onderzochte zone, indien dit noodzakelijk blijkt om de aard en verspreiding van de aanwezige archeologische resten verder in te kunnen schatten en een beter onderbouwd advies te kunnen opstellen.

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent met betrekking tot de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de post-middeleeuwen. Het gaat voornamelijk om sporen van bewoning en van begraving. Historische kaarten en luchtfoto's geven aan dat het onderzoeksgebied sinds de 18de eeuw onbebouwd was en in gebruik was als akkerland, als grasland en als bos. Het proefsleuvenonderzoek wijst op de vermoedelijke aanwezigheid van een woonerf uit de late middeleeuwen of de nieuwe tijd in het noordoosten van het terrein. Het lijkt te gaan om een waardevolle archeologische vindplaats.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer: Vanhaerents Development nv, Poortakkerstraat 94, 9051 Gent

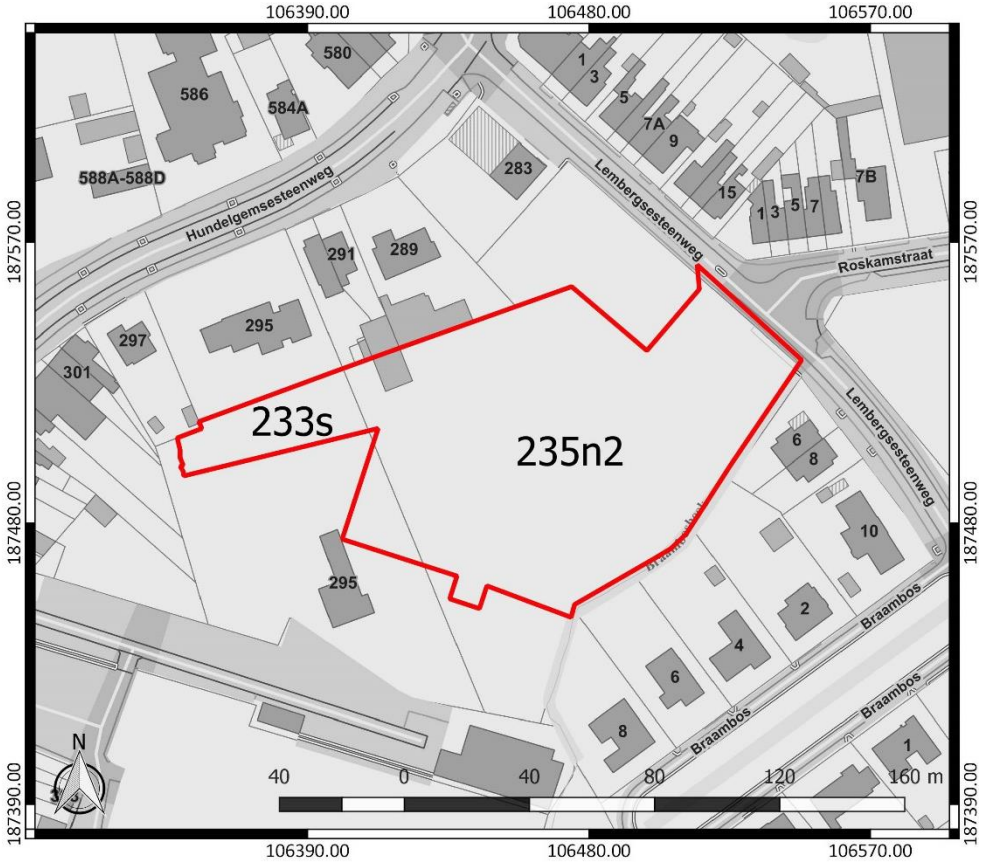
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Merelbeke, Merelbeke, Lembergsesteenweg, Den Binnen Wyck

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 106339, 187517
- 106474, 187450
- 106511, 187477
- 106515, 187563

Kadastrale percelen: Merelbeke, Afdeling 1, sectie C, nummers 233s en 235n2

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie hoofdstuk 2.3.2 van het verslag van resultaten.

Resultaten van het reeds uitgevoerde vooronderzoek

Zie hoofdstuk 2.4.4 en 3.3.9 van het verslag van resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied (in dit geval de westelijke zone van het projectgebied) en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de verstorende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen dienen te worden behandeld:

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, …), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:
1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?
2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk omdat het terrein in gebruik is als grasland. Landschappelijk booronderzoek is weinig relevant, omdat de bewaringstoestand van de bodem voldoende ingeschat kan worden aan de hand van het bureauonderzoek en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites wordt laag ingeschat.

Een proefsleuvenonderzoek werd reeds uitgevoerd op een groot deel van het terrein. De westelijke zone van het projectgebied kon nog niet onderzocht worden. Proefsleuvenonderzoek is hier echter eveneens aangewezen om uitspraken te doen over de aanwezigheid van een waardevolle archeologische vindplaats en de precieze afbakening ervan. Daarnaast is het ook aangewezen twee kijkvensters (Figuur 3) binnen de reeds onderzochte zone uit te breiden om meer ruimtelijk inzicht te verkrijgen in de sporenclusters die er werden aangetroffen.

Het bureauonderzoek en het reeds uitgevoerde proefsleuvenonderzoek toonden aan dat het potentieel op steentijd artefactensites laag is. Indien tijdens het vervolgonderzoek echter toch een goed bewaarde steentijd artefactensite vastgesteld wordt, dient het proefsleuvenonderzoek nog gevolgd te worden door een waarderend booronderzoek.

De totale onderzoekszone beslaat de oppervlakte van ca. 11240 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek. Daarvan werd tot nog toe een zone van ca. 10119 m² onderzocht aan de hand van een proefsleuvenonderzoek, maar daar is nog verder onderzoek nodig aan de hand van kijkvensters.

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Figuur 2: Zone afgebakend voor verder vooronderzoek (rood)

Onderzoekstechnieken

Het bodemarchief dient onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Proefsleuvenonderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Er wordt gewerkt met continue, parallelle proefsleuven. De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m. Ze worden haaks op de algemene topografie geplaats en hebben een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 15 m.

De beoogde oppervlakte die onderzocht dient te worden door middel van proefsleuven en kijkvensters (12,5 % van het onderzoeksgebied) werd reeds ruim behaald op basis van de reeds aangelegde proefsleuven en kijkvensters. Desondanks is er op dit moment onvoldoende informatie om een goed inzicht te krijgen in de aard en de afbakening van de waardevolle archeologische vindplaats. We verwachten dat het volstaat om één proefsleuf aan te leggen in de westelijke zone. Hier dient ook nog één of meerdere kijkvensters aangelegd te worden om het ruimtelijk inzicht in deze zone te vergroten, aangezien er praktisch maar ruimte is voor één proefsleuf. In de reeds onderzochte zone werd, zoals gezegd, het benodigde percentage aan proefsleuven en kijkvensters reeds behaald, maar desondanks is er momenteel onvoldoende zicht op de afbakening van de aanwezige waardevolle archeologische vindplaats. Daarom moeten hier minimaal nog twee kijkvensters aangelegd worden als uitbreiding op de reeds aangelegde kijkvensters (Figuur 3).

Figuur 3: Overzichtskaart met aanduiding van de reeds aangelegde proefsleuven en kijkvensters (oranje) en de bijkomend aan te leggen proefsleuven en kijkvensters (blauw)

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.